

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput I. Sacramentorum notio, partes, numerus & auctor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

IV.

TRACTATUS V.

DE

SACRAMENTIS IN GENERE, ET QUIBUSDAM IN SPECIE.

SECTIO I.

DE

SACRAMENTIS IN GENERE.

CAPUT I.

*Sacramentorum notio, partes, numerus
& Auctor.*

Si quæ christianæ doctrinæ pars Parochorum, & Confessariorum scientiam, ac industriam sibi vindicat, ea certe est, quæ de Sacramentis tractat. Horum quippe accurata notitia efficit, ut Sacerdotes ab illa divini interdicti regula non discedant: *Nolite sanctum dare canibus; neque mittatis margaritas vestras ante porcos (Matth. 7.)*.

Sacramenti generice sumpti non una est notio; relictis variis duas, quas Romanus Catechismus suppetitat, afferre placet. Prima, quæ etiam legis antiquæ symbolis aptari potest, Sacramentum describit invisibilis gratiæ visibile signum, ad nostram justificationem institu-

A a 5 tum

TRAC

tum (a). Altera ad solam christianam legem referuntur, diciturque Sacramentum *rem quamdam sanctitatis subjunctam, quæ ex Dei institutione sanctitatis iustitiæ tum significandæ, tum efficiendæ habet.* Hæcque gratiam sanctificantem efficiendi virtus novæ legis Sacramenta ab antiquis distinguit, quæ sanctitatem per Messiam conferendam significabant, non autem dabant. discernimus duo testamenta (inquit sanctus Augustinus in *Psalm. 73.*) *vetus & novum sunt eadem Sacramenta, nec eadem promittunt eadem tamen pleraque præcepta . . . Videmus quare præcepta eadem; quia secundum hæc Deo servire debemus. Sacramenta non eadem; quia alia sunt Sacramenta dantia salutem, alia promittentia Salvatorem. Sacramenta novi testamenti dant salutem: Sacramenta veteris testamenti promiserunt Salvatorem . . . Mutata sunt Sacramenta facta sunt faciliora, pauciora, breviora, feliciora.* Acriter contra hæc Sacramentorum novæ legis excellentiam moderati rethorici pugnant, quibus Tridentini Patres hæc thema dixerunt, definiens: *Si quis dicent per ipsa novæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem esse promissionis ad gratiam consequendam sufficiens anathema sit (Sess. 13. can. 8.).* Plures hoc, qui dogmata exponunt, Theologi continentur; Moralia versanti istud attigisse sufficiat.

(a) Omnia N. L. Sacramenta triplici titulo rethorice signa sunt: *rememorativa* Passionis dominicæ; *demonstrativa* præsentis gratiæ; *prognostica* futuræ gloriæ.

Omnia novæ legis Sacramenta, prout in Concilio Florentino & Tridentino est definitum, rebus quasi materia, & verbis quasi forma consistunt; unde & sanctus Augustinus ait: *Accedit verbum ad elementum & fit Sacramentum* (Tract. in Joan.) (a). Duo præprimis circa has Sacramenti partes observare minister debet, 1. ut quantum fieri potest, omnis evitetur sive materiæ sive formæ mutatio: 2. ut vel physica, vel moralis earundem procuretur simultas, ac ratio.

Qui studio vel cupabili ex negligentia levem in materia, vel forma mutationem admittit, grave aut leve peccatum committit, ut Sacramenti sic confecti adhuc valor subsistat; qui vero valde notabilem, seu, ut vocant, substantialem mutationem faciunt, Sacramentum non conficiunt, & gravem non minus Christo, a cujus institutione recedunt; quam proximo, quem temere Sacramento defraudant, injuriam inferunt.

Substantialis materiæ mutatio contingit, si alia specie res adhibeatur, uti pro aqua vinum in Baptismo, aut pro vino aqua in Eucharistia: Forma vero substantialiter mutata censetur, si verbo-

(a) Materiæ nomine hic non solum res sed etiam actiones sensibiles, uti ablutio, unctio &c.; & formæ vocabulo nædum verba, sed & alia signa verbis æquivalentia intelligenda veniunt: hinc nata est distinctio in materiam remotam, circa quam ministri versatur actio, uti aqua in Baptismo: & proximam, quæ in ipsa materiæ remotæ applicatione consistit, uti ablutio, chrysmatio &c.

verborum sensus ex quadam addita vel dempta voce alius resultet, ac hucusque in Ecclesia legitur: unde qui in nomine Christi baptizare aut aliis insertis verbis formam corrumpere invalide ministraret, & totum, quod per se sub præscriptis verbis repetere teneretur.

Materia, quam aliqui Doctores aptam, & aptam alii asserunt, dubia est; cui non urgente necessitate superaddi forma potest. Circa Sacramentorum confectionem namque probabilitas, sed securitas est attendenda; ne opinionum vento, quæ a Sacramentis perditæ animarum salus est committenda (a).

Emergente necessitatis casu, quo materia dubia contentus esse minister deberet, non absolute sed conditionate pronuncianda est forma. Ante sæculum octavum hujus formæ vel nulla, vel obscura solum deprehenduntur vestigia; ea tamen adhibitam passim fuisse fundate præbitur. Expressa formæ conditionatæ mentio in capitulationibus Caroli Magni facta legitur in historia sæculi noni. Formæ conditionalis usus Alexander III. anno 1175. circa Baptismum comprobavit, atque decrevit: *De quibus dubium est, an baptizati fuerunt, baptizentur his vestibus*

(a) Non est illicitum in Sacramentis consciendis pro opinionem probabilem de valore Sacramenti, tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi; hinc sententia prohibentium tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis sacerdotalis, aut episcopalis. Est prima inter damnatas ab Innocentio XI.

ramissis: *Si baptizatus es non ego te baptizo; sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo in nomine &c.* (Cap. de quibus. De Baptismo.)
Post Tridentini Concilii promulgationem n̄dum Baptismo, sed aliis quoque in Sacramentis adhiberi hæc formula c̄pit, quoties nempe eadem, in Baptismo, occurrit ratio (a).

Septem

(a) Casus in quibus sub conditione pronunciari, aut repeti forma potest, potiores sunt sequentes.
1. Si in Sacramentis, absolute ad salutem necessariis (qualia sunt Baptismus & p̄nitentia) materia solummodo dubia adsit, certamque expectare damnosum proximo foret. 2. Si prudens dubium de valore Sacramenti, aut pronuntiatione prioris formæ in ministro suboriatur. Dixi prudens dubium; nam qui temere ex quovis levi scrupulo super eandem materiam conditionate formam repeteret, grave sacrilegium committeret, quia deficiente prudente dubio, vix adhuc serio & vere dici potest: *Si non es baptizatus, ego te &c.* sed potius: *sive sis, sive non sis baptizatus, ego te &c.* sicque conditio pro non adjecta haberetur, & forma absolute repeteretur.
3. Si prudenter dubitetur de capacitate, vel intentione subjecti; aut si suscepti semel Sacramenti, e. g. Baptismi omnino incerta ac mere conjecturalia habeantur signa. Hic tamen duplex conditio rite est distingenda; una futurum respiciens, uti: *Si occasionem proximam dimittes, ego te absolvo: si sis perseveraturus in fide, ego te baptizo &c.* altera pr̄teritum aut pr̄sens attingens, uti omnes supra adductæ. Hæc de pr̄senti &c. conditio Sacramentis valorem conciliat: numquam illa de futuro; quia nunc, uti suppono, Sacramentum non intenditur; eo autem, quo conditio adimplebitur, tempore jam dudum sacramentalis transit actio.

Septem gratiæ ac salutis symbola in Christi Ecclesia omnibus retro sæculis fuerunt agnita. *Expressum* quidem Sacramentorum numerum nec in Scripturis, nec in primævis Conciliis aut Patribus invenimus, res tamen numeratam jam nascens Ecclesia credidit, omnesque, qui vel unum ex septem negarunt, seu novatores ac hæreticos est detestata, prout Bellarminus alique Scholastici fute ostendunt. Pulchram hujus numeri rationem sanctus Thomas assignat analogia a carnali hominis generatione & vita ad spiritualem ducta (3. part. Q. 65. art. 1.). Tridentina Synodus non minus eos, qui septem esse Sacramenta negant, quam qui omnia inter se æqualia affirmant, anathemate ferit (Sess. can. 3.). Spectata necessitate respectu peccatorum potior est Baptismus; respectu adultorum post Baptisma lapsorum pœnitentia: absque ordine Ecclesiæ regimen, & secluso Matrimonio fidelis populus deficeret. Præ omnibus suis intrinseca dignitate Eucharistia eminet, quia ipsam Christum Dominum, Sacramentorum principium & finem, continet.

Ex varia Sacramentorum consideratione triplex in scholis eorundem divisiones sunt notanda. Alia siquidem dicuntur Sacramenta *mortuorum*, quæ causant gratiam primam, ut Baptismus, Pœnitentia; alia *vivorum*, quæ gratiam secundam, seu augmentum gratiæ conferunt, ut Eucharistia & quatuor reliqua. Alia sunt Sacramenta, quæ reiterari non possunt; quia characterem imprimunt, uti Baptismus, Confirmatio

Ordo: alia quæ iterari queunt, nihilque præter gratiam animæ imprimunt, uti quatuor res. Unum denique in re permanente consistit, videlicet Eucharistia; alia omnia cum actione transeunt, utut gratiam vel characterem tantquam effectus in anima relinquunt.

Omnes has salutis venas nobis Christus aperuit. Hominem per sensibilia lapsam, per sensibilia remedia erigere divina Sapientia voluit, ut sensibilibus asuetus ritus quosdam haberet, quos assumeret, religiosos; alios econtra respiceret superstitiosos. Fuere, qui Christum mediator solummodo Sacramentorum quorundam auctorem dixere; ast inepte: Sacramenti enim institutor nãdum materiam determinat, sed eadem quoque gratiam causandi virtutem confert, quod non meri hominis, sed Dei incarnati erat officium. Sicut æterna salus, ita & salutis remedia a Deo pendent. *Auctor Sacramentorum* (inquit sanctus Ambrosius *lib. 4. de Sacram.* t. 4.) *quis est, nisi Dominus Jesus?* Et Tridentinum omnia novæ legis Sacramenta a Christo instituta definit (*Sess. 7. can. 1.*) absque omni restrictione; nova proin ac vana est illa in mediatam & immediatam institutionem distinctio.

CAPUT II.

Sacramentorum Minister quis & qualis esse debeat.

Solus homo viator, isque Sacerdos ordinarius Sacramentorum est minister. Omnibus proin laicis quævis Sacramenta conficiendi potestatem

resta-